

Gondolatok a költségvetés bevételeiről és kiadásairól

Ebben a tanulmányban a hazai költségvetés bevételeinek és kiadásainak a szerkezetét vizsgálom nemzetközi összehasonlításban. Előljáróban hangsúlyozni szeretném, hogy ennek a területnek a nemzetközi összehasonlítása igen nehéz, részben az adatok szűkössége, részben pedig az országok közötti módszertani eltérések miatt. Így e cikk adatai, számai és táblázatai is, amelyeknél természetesen a lehetőség szerint igyekeztem az összehasonlíthatóságot biztosítani, döntően a fő arányok és a tendenciák bemutatására alkalmasak. De a magyar gazdaság helyzetének elemzéséhez úgy gondolom ezeknek a tendenciáknak a megismerése is adalékot ad.

A költségvetés nagysága

A költségvetés bevételeinek és a kiadásainak a nagyságrendjét jól érzékelhetjük az 1. sz. táblázat adataiból.

1. sz. táblázat

A költségvetés bevételei és kiadásai Magyarországon a GDP százalékában 1970 és 1985 között

	1970	1975	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Bevétel	51,6	64,9	62,1	60,6	57,3	60,7	58,5	57,6
Kiadás	52,8	65,5	62,7	61,8	58,7	61,3	58,9	59,1
Hiány	—1,2	—0,6	—0,6	—1,2	—1,4	—0,6	—0,4	—1,5

1

A költségvetés az 1980-as évekre mind bevételeit, mind kiadásait tekintve a GDP 60 százaléka körüli értéket ért el. Ahogy egy ebben a folyóiratban korábban megjelent tanulmányomban bemutattam,² a magyar költségvetésre nemzetközi összehasonlításban nézve *igen magas részarány* jellemző. 60 százaléknál feletti állami részesedést csak az 1980-as évek elején értek el a legnagyobb jóléti kiadásokkal rendelkező tőkés országok (pl. Svédország). A tőkés országokra számított regressziós egyenes alapján 1980-

ban egy Magyarországhoz hasonló fejlettségű kapitalista gazdaság költségvetési részaránya mintegy a GDP egyharmadát tenné ki. Magyarországon ennek közel kétszerese figyelhető meg.

A költségvetés bevételei

Ahogy a 2. sz. táblázatból látszik, Magyarországon a *költségvetés bevételeinek a forrása lényegesen eltér a tőkés országokétól*. Az OECD országokban 1979-ben átlagosan a GDP 3%-át tette ki a vállalati adó, és ha ehhez hozzászámítjuk a vagyonszármazékok egy részét is, mivel ezt általában mind vállalatok mind egyének fizetnek, akkor sem haladja meg a 3,5–4 százalékot. A költségvetés fő bevételei a lakosságtól származnak. A lakossági jövedelemadók a GDP-nek átlagosan 11 százalékát, a forgalmi adó 10 százalékát és a társadalombiztosítási hozzájárulás 9%-át teszi ki a GDP-nek. A vizsgált tőkés országokban a lakosságot közvetlenül és közvetve terhelő adók és elvonások együttesen a GDP-nek mintegy 30 százalékát, az összes adóbevételnek pedig több mint 85 százalékát jelentik, a vállalatot terhelő adók viszont csak egytizedét. (2. sz. táblázat)

Magyarországon gyökeresen más a helyzet. Az elvonás jellegzetes sajátossága, hogy a vállalatok és a szövetkezetek, vagyis a termelő egységek befizetése összehasonlíthatatlanul nagyobb mint a tőkés országokban. A GDP közel 23 százalékát fizették be közvetlen elvonásként a vállalatok. *Ez nagyságrendjében megegyezik a hozzánk közel hasonló fejlettségű Spanyolország teljes adóbevételével.*

A bevételek másik fő forrását, 1980-ban a GDP 19,1 százalékát, a forgalmi adók jelentik. A fogyasztói forgalmi adó a GDP 8,3 százaléka, a termelői forgalmi adó pedig 10,8 százalék. Mind a két forgalmi adó végső soron a lakosságot érinti, de különösen az utóbbi jelentős hatással bír a termelő szféra érdekeltségi viszonyaira is. Ezek a hatások, valamint a végső adóterhesség kérdése még további vizsgálatot követel, de az most is világosan látható, hogy a GDP egyötödét érintő forgalmi adó jelentős mértékben befolyásolja a magyarországi árrendszert és ezen keresztül a gazdaság szereplőinek viselkedését.

A társadalombiztosítási hozzájárulás nagysága megfelel a vizsgált tőkés országok átlagának. 1980-ban Magyarországon a GDP 8,3 százalékát kitevő társadalombiztosítási befizetésből a vállalat 6,1 százalékot, a lakosság közvetlenül pedig 2,2 százalékot fedezett. Ez hasonló a tőkés országokban kialakult gyakorlathoz, ahol szintén a vállalatok fizetik be a társadalombiztosítás nagyobbik részét.

Sajátosan alacsony Magyarországon a lakosság közvetlen adóbefizetése. Ez a GDP-nek mindössze 1,6 százalékát teszi ki, töredéke a tőkés országokra jellemző értéknek. Ha ehhez hozzászámítjuk a 2,2 százalék társadalombiztosítási befizetést, akkor azt látjuk, hogy a lakosság közvetlen költségvetési befizetése nem éri el a GDP 4 százalékát, és alig több mint 6 százalékát adja a költségvetés összes bevételeinek.

A lakosságot érintő összes közvetlen és közvetett elvonás azonban ennek mint láttuk sokszorosa. A közvetlen lakossági adók, a társadalombiztosítási hozzájárulás és a forgalmi adó együttes nagysága a GDP 29 százalékát teszi ki, és ez lényegében megfelel a vizsgált tőkés országok átlagának.

A magyar költségvetés bevételeinek vizsgálata azt mutatja, hogy *sajátosan magas a gazdálkodó egységektől való közvetlen állami elvonás, és ez a döntő összetevője a költségvetés összes bevételeinek a fejlettségi szintünkhöz képest kiugróan magas részarányának.*

**A költségvetés adóbevételei a GDP százalékában az OECD-országokban* (1979)
és Magyarországon (1980)**

Ország	Lakos- sági adók	Vállalati adók	Tár- sada- lom- bizto- sítási hozzá- járul.	For- galmi adó	Vagyoni- adó	Egyéb	Ösz- szes
Svédország	21	2	14	12	1	—	50
Hollandia	13	3	18	10	2	1	47
Luxemburg	13	8	14	8	3	—	46
Norvégia	17	3	8	17	1	—	46
Belgium	15	3	13	11	1	2	45
Dánia	22	1	1	16	3	1	44
Ausztria	10	1	13	12	1	4	41
Franciaország	5	2	18	13	1	2	41
NSZK	11	2	13	9	1	1	37
Finnország	15	1	3	14	1	1	35
Egyesült Királyság	11	3	6	8	4	2	34
Irország	10	2	5	15	2	—	34
Svájc	11	2	10	6	2	—	31
Olaszország	7	3	11	8	1	—	30
Európai fejlett tőkés országok átlaga	13	3	10	11	2	1	40
Egyesült Államok	11	3	8	4	4	2	31
Új zéland	18	4	—	7	2	—	31
Kanada	10	4	3	8	3	3	31
Ausztrália	13	3	—	9	3	2	30
Japán	6	4	7	4	2	2	25
Európán kívüli OECD országok átlaga	11	4	4	6	3	2	30
Görögország	3	1	8	12	2	2	28
Portugália	n.a.	n.a.	7	10	0	n.a.	26
Spanyolország	4	1	12	6	0	—	23
Törökország	9	1	1	7	1	2	21
Kevésbé fejlett európai tőkés országok átlaga	5	1	7	9	1	1	24
OECD országok átlaga	11	3	8	10	2	1	35
Magyarország	1,6	22,8	8,3	19,1	—	10,3	62,1
Magyarország az átlag százalékában	14,6	760,0	103,8	191,0	—	128,8	177,4

— = ilyen adó nem létezik, n.a. = nincs adat, 0 = a bevétel kisebb mint a GDP 0,5%-a

* Az egyes csoportokon belül az országok az összes bevétel GDP-ben elfoglalt részaránya szerint vannak rangsorolva.

A költségvetés kiadásai

Magyarország és a tőkés országok költségvetési kiadásainak a szerkezete is jelentős különbségeket mutat, ahogy ez a 3. táblázatból is érzékelhető. A tőkés országokban a legnagyobb és legdinamikusabban növekvő tételt a lakossági transzferek, a társadalombiztosítási kiadások jelentik. *A tőkés állam jelentős újraelosztó funkciója a lakosság szféráját érinti. A progresszív személyijövedelemadó rendszerén keresztül*

bevonott számottevő forrásokat a szociális helyzetet is figyelembe véve újraelosztás rendezi át, és így végeredményben jelentősen mérséklődnek a jövedelmi különbségek.

A tőkésállamok közvetlen gazdasági kiadásai ehhez képest lényegesen kisebbek. A 3. táblázatban szereplő 10 tőkés ország átlagában ez a GDP 6,8 százaléka, de a termelőszféra, a mezőgazdaság és az ipar, beleértve ez utóbbiba a kitermelő ipart, az energiatermelést, a feldolgozóipart és az építőipart is, részesedése mindössze a GDP 1,3 százaléka. Ezen a viszonylag kis értéken belül is a mezőgazdaság a meghatározó, erre 0,9 százalék, az iparra mindössze 0,4 százalék jut. A költségvetés közvetlen gazdasági jellegű kiadásain belül az *infrastruktúra áll a középpontban*, elsősorban a közlekedés és a lakásszektor. E kettőre átlagosan a GDP 4,5 százalékát költi a költségvetés, ez mintegy tízszerese az iparra fordított összegnek.

A magyar költségvetés legszembetűnőbb sajátossága a *közvetlen gazdasági kiadások kiugróan magas részaránya*, a GDP-nek csaknem egyharmadát teszi ki. Úgy tűnik, hogy ez a fő oka a költségvetési kiadások nagy súlyának is.

A közvetlen gazdasági kiadások Magyarországon négy fő részből tevődnek össze. A legjelentősebb, és a tőkés országok gyakorlatához képest mindenképpen sajátos elemét a *vállalatok és szövetkezetek támogatása* 1980-ban a GDP 10–11 százalékát, az egész költségvetésnek több mint hatodát fordították erre. Ezen keresztül a fő bevételi forrást alkotó vállalati befizetések számottevő részét újra elosztja a költségvetés. A szocialista állam igen jelentős újraelosztó funkciója — ellentétben a tőkés országokkal — a termelés szféráját a gazdálkodó egységeket érinti.

Az *állami beruházások* a GDP mintegy 10 százalékát teszik ki 1980-ban. Ez több mint kétszerese a 3. táblázatban szereplő tőkés országok felhalmozási kiadásainak. A harmadik összetevőt a *fogyasztói ártámogatások* jelentik, a GDP 8 százaléka körüli értékkel. Ez is többszöröse a tőkés országok összes szubvenciójának. Végül a *költségvetési szervek gazdasági feladatokra* fordított kiadásai a GDP 4–5 százalékkal érik el Magyarországon.

3. sz. táblázat

A költségvetés kiadásai a GDP százalékában

Ország	Év	Igazgatás és védelem	Oktatás és egészségügy	Társadalom-biztosítás	Gazdasági					Egyéb	Összesen	
					összes	mezőgazd.	ipar*	közlekedés	lakás			egyéb szolg.
Dánia	1979	5,7	15,0	20,0	4,9	0,3	0	2,6	1,7	0,3	6,4	52,0
Belgium	1980	5,0	11,5	21,8	7,5	0,3	0,7	4,5	0,7	1,3	5,7	51,5
NSZK	1980	7,7	12,7	19,4	6,3	0,3	0,5	2,8	1,4	1,3	1,9	48,0
Olaszország	1980	6,2	12,0	15,3	8,9	0,9	1,3	3,7	1,3	1,7	4,2	46,6
Franciaország	1979	7,1	12,4	18,1	6,7	2,0	0	1,4	3,3	0	1,5	45,8
Egyesült királyság	1979	8,2	10,5	11,8	7,2	0,4	1,1	1,8	3,4	0,5	5,1	42,8
Ausztrália	1981	6,7	12,5	7,7	7,1	7,9	0,5	3,1	1,8	0,8	3,5	37,5
Egyesült Államok	1981	7,2	10,9	9,3	5,1	0,4	0,1	2,0	1,1	1,5	4,4	36,9
Svájc	1981	5,3	10,7	9,8	7,9	1,4	0	3,7	2,4	0,4	2,8	36,5
Görögország	1976	9,5	5,2	8,1	6,6	2,0	0,2	1,8	1,0	1,5	4,6	34,0
Tőkés országok átlaga		6,9	11,3	14,1	6,8	0,9	0,4	2,7	1,8	1,0	4,1	43,2
Magyarország	1980	4,9	18,6	11,6	32,8	—	—	—	—	—	4,8	62,7
Magyarország az átlag százalékában	1980	71,0	76,1	82,3	484,4	—	—	—	—	—	117,1	14,51

Forrás: A 3. lábjegyzet * bányászat, energiatermelés, ipar és építőipar

A magyar költségvetés jelentős gazdasági kiadásait nem tudjuk pontosan ágazatokra felosztani, de az egyes tételek megoszlásából tudunk következtetni az összes kiadás fő arányaira. 1980-ban a vállalatok és szövetkezetek támogatásának csak kis része érinti a mezőgazdaságot, a többi az ipart, ami a GDP-nek csaknem egytizede. Az állami beruházások mintegy egyharmada kerül az iparba, ez a GDP 3–4 százaléka.⁴ A mezőgazdaság aránya az állami támogatások és beruházások együttes összegében a GDP egy-másfél százaléka.

A vizsgált tőkés országokban 1980-ban a termelő szférára összesen a GDP 1,3 százalékát fordították, Magyarországon ez az arány — csak a támogatásokat és a beruházásokat számítva — több mint tízszer ekkora, a GDP 15 százaléka körüli érték. Hazánkban a termelő szféra és az infrastruktúra nagyjából fele-fele arányban részesedik a költségvetés közvetlen gazdasági kiadásaiból, az említett tőkés országokban viszont négyszer akkora az infrastruktúra súlya mint a közvetlen termelő ágazatoké. További eltérés, hogy a termelő célú kiadások zöme az iparban koncentrálódik Magyarországon, a tőkés országokban pedig a mezőgazdaságba.

A nemzetközi összehasonlítások tehát azt mutatják, hogy a bevételekhez hasonlóan a magyar költségvetés kiadásaiban is kiugróan nagy a gazdasági szféra súlya. Azonban nemcsak a mértéke, hanem a szerkezete is sajátos képet mutat. Alacsony az infrastruktúra részesedése, a termelő szférán belül pedig a mezőgazdaság aránya. *Sajátosan magas viszont az ipar súlya, amely pedig a nemzetközi tapasztalatok szerint is az elsődleges versenyszféra.*

Elvonások és támogatások Magyarországon

A magyar költségvetés legsajátosabb vonása a *gazdasági szférát érintő nagymértékű elvonás és támogatás*. A tanulmány befejező részében ezeket most már nem külön-külön, hanem együttesen vesszük szemügyre, vizsgálva a gazdaság egyes ágazataiban betöltött szerepüket. Az előző részekből eltérően itt sajnos nincs lehetőség a nemzetközi összehasonlításra.

A 4. táblázat 1984-re mutatja be a gazdaság nagyobb ágazataira a keletkezett jövedelem elosztását és újraelosztását. A viszonyítási alap az egyes ágazatokban megtermelt GDP, termelői áron. A termékadók és ártámogatások ágazatokat érintő újraelosztó hatását, adatok hiányában, nem tudjuk vizsgálni. *Ezek pedig nagyságrendjüket tekintve megközelítik a közvetlen elvonások és támogatások súlyát.* Realizálási áron nézve 1984-ben a termékadók a GDP 17,2 százalékát, az ártámogatások pedig 8 százalékát tették ki.⁵ Ezek kényszerű figyelmen kívül hagyása miatt a vizsgálat számai a redistribúció mértékét a valóságosnál jóval kisebbnek mutatják.

A 4. és 5. táblázat a gazdálkodó egységek jövedelmének elosztását és újraelosztását különböző lépcsőfokokra osztja. Ez a felosztás kizárólag logikai egymásutániságot tükröz, a valóságban ezek szorosan összefonódnak, a sorrend is teljesen más lehet. Az 5. táblázat ugyanezen lépcsőfokok egymással való kapcsolatát vizsgálva ugyancsak 1984-re, 20 ágazat adataiból számított korrelációs együtthatók segítségével.

Az ágazati *tiszta jövedelmek* GDP-hez viszonyított nagysága jelentős eltéréseket mutat. Legmagasabb az iparban, a legalacsonyabb pedig a nem anyagi szolgáltatásokban. Ez több más tényező mellett szorosan összefügg a *kialakult árrendszer sajátosságaival*.

A költségvetés ennek a tiszta jövedelemnek jelentős részét különböző *termelési elvonások* formájában központosítja. Sajátos módon az elvonás mértékét nem a tiszta jövedelem nagysága határozza meg, hanem éppen a *termelési támogatásokkal mutatja a legszorosabb korrelációt*. Ez azt jelzi, hogy az elvonások és a támogatások szoros összefüggésben vannak. Ha egy ágazatból sokat von el a költségvetés, akkor viszony-

**A népgazdaságban keletkezett jövedelem elosztása és újraelosztása az egyes ágazatokban
megtermelt GDP százalékában 1984-ben**

(Termékdadók és ártámogatások nélkül, termelői áron)

	Mező- gazdaság	Ipar	Építő- ipar	Anyagi szolgált.	Anyagi ágak össz.	Nem anyagi szolgál- tatás	Nép gaz- daság össz.
1. Tiszta jövede- lem	26,0	52,1	37,1	49,4	43,3	14,7	39,5
2. Termelési elvo- nás	22,2	38,8	19,0	24,3	29,7	9,8	19,5
3. Tisztajövede- lem-elvonás	3,8	13,3	18,1	25,1	13,6	4,9	20,0
4. Termelési támo- gatás	11,1	18,5	0,4	7,6	12,4	1,5	10,3
5. Tisztajövede- lem-elvonás + + támogatás	14,9	31,8	18,5	32,7	26,0	6,4	30,3
6. Nyereségadó	7,1	16,2	12,1	20,9	14,8	2,5	16,2
7. Tisztajövede- lem-elvonás + + támogatás — —nyereségadó	7,8	15,6	6,4	11,8	11,2	3,9	15,1
8. Elvonás + támo- gatás + ny.adó	40,4	73,5	31,5	52,8	56,9	13,8	46,0

pénzintézeteket nem számítva

**Korrelációs együtthatók 1984-ben 20 ágazat adatai alapján az ágazati GDP-hez viszonyított
jövedelmi kategóriák között**

	Tiszta jövede- lem	Termé- lési el- vonás	Tiszta- jöv.-el- vonás	Termé- lési tá- mogatás	Tiszta- jöv.-el- vonás + támoga- tás	Nyere- ségadó	Tiszta- jöv.-el- vonás + tám.— ny.adó	Elvo- nás + tám. + ny.adó
1. Tisztajövede- lem-elvonás		0,302	0,562	—0,214	0,263	0,369	—0,077	0,078
2. Termelési el- vonás	0,302		—0,618	0,721	0,506	0,409	0,421	0,836
3. Tisztajövede- lem-elvonás	0,562	—0,618		—0,801	—0,212	0,055	—0,429	0,661
4. Termelési tá- mogatás	—0,214	0,721	—0,801		0,762	0,595	0,683	0,952
5. Tisztajöv.-el- vonás + tám.	0,263	0,506	—0,212	0,762		0,912	0,649	0,835
6. Nyereségadó	0,369	0,409	0,055	0,595	0,912		0,272	0,736
7. Tisztajöv.-el- vonás + tám.— ny.adó	—0,077	0,421	—0,429	0,683	0,649	0,272		0,592
8. Elvonás + tá- mogatás + ny.adó	0,078	0,836	—0,661	0,952	0,835	0,736	0,592	

lag sok támogatást is ad. Megfordítva is igaz, ahhoz, hogy a jelentős támogatásokat fedezni lehessen, számottevő elvonások szükségeseek. E folyamat elsődleges tartalmát a *jövedelmek újraelosztása* adja, amelynek fontos jellemzője a *jó eredményt felmutató vállalatoktól való elvonás és a rosszabban gazdálkodó egységek támogatása*. A termelési elvonások és támogatások, és így az ezen a csatornán keresztüli redisztribúció mértéke is éppen az iparban a legmagasabb.

A tisztajövedelmeknek átlagosan mintegy a felét, az iparban mintegy háromnegyedét centralizálják a termelési elvonások. Az ezután maradó ágazati jövedelmek részben attól függnék, hogy mekkora volt a tiszta jövedelem, *de ennél nagyobb mértékben az elvonások nagyságától*. Minél nagyobb az elvonás, minél kevesebb tiszta jövedelem marad az ágazatban, annál nagyobb termelési támogatásra számíthat.

A termelési elvonások és támogatások után kialakult ágazati tisztajövedelmek lényegében semmilyen összefüggést nem mutatnak az eredeti ágazati tisztajövedelmekkel. Annak ellenére, hogy az elvonások összege mintegy kétszerese a támogatásokénak, mégis ez utóbbi, *a termelési támogatások játszanak döntő szerepet az elvonások és támogatások után létrejövő ágazati tisztajövedelmek alakulásában*.

Minél nagyobb az így kialakult ágazati tisztajövedelem, annál nagyobb a nyereségadó is. De mivel az előbbi elsősorban a termelési támogatások függvénye, így közvetve a nyereségadó is szoros kapcsolatban áll vele. *Minél nagyobb a termelési támogatás, annál nagyobb a nyereségadón keresztüli elvonás. Támogatás elvonást szül.*

Az újraelosztási lánc végén kialakuló végső ágazati jövedelmek elsődlegesen a termelési támogatások által meghatározottak és a legcsekélyebb összefüggést sem mutatják az eredeti tiszta jövedelmekkel.

A *redisztribúció mértékét* hogy szemléletesebben láthassuk, a 4. és 5. táblázat 8-ik sora bemutatja a termelési elvonások, támogatások és a nyereségadó abszolút értékeinek összegét, a megfelelő GDP értékekhez viszonyítva. Népgazdasági szinten ez 46 százalék, de ha realizálási áron nézzük, beszámítva a termékadókat és ártámogatásokat is, akkor eléri a GDP kétharmadát.

A redisztribúciónak ez a mutatója természetesen halmozott érték. Az iparban megfigyelhető 73,5 százalék például csaknem másfélszerese az itteni tiszta jövedelemnek, ugyanaz a forint többször cserél gazdát. Az iparban 100 forint GDP-ből 52 forint a tiszta jövedelem. Ebből termelési elvonásként befizet 39 forintot, de visszakap 19 forintot, majd nyereségadóként ismét befizet 16 forintot. Ezek összege adja a kerekítve, 74 forintos, kerekítve 74 százalékos értéket. Ugyanaz a forint tehát háromszor is szerepelhet, de ekkor *mind a háromszor jelentős és egymástól eltérő gazdasági funkciója és következménye van*.

Az adatok azt mutatják, hogy az anyagi ágazatokban, és ebből következően a népgazdaság egészében igen jelentős redisztribúció megy végbe. Az újraelosztás itt vizsgált három fő csatornája közül a termelési támogatások súlya a legkisebb, *ennek ellenére az adatok alapján úgy tűnik, hogy az ágazatokon belüli redisztribúció mértéke ezzel van a legszorosabb összefüggésben*.

A három fenti összetevő elvonás, támogatás majd megint elvonás egymással szorosan összekapcsolódó, önmagát fenntartó láncot alkot. Döntő mozzanatát a termelési támogatások jelentik, amelyek még *a GDP-hez viszonyított nagyságrendjüknél is lényegesen jelentősebb hatású eszközként működnek a gazdaságirányítás kezében*. A nem anyagi szolgáltatásokat kivéve *minden ágazatban* igen jelentős újraelosztás megy végbe, amelynek alapvető hatása van a vállalatok érdekeltégi viszonyaira.

A tények még a nyolcvanas évek közepén is azt mutatják, hogy az 1960-as években meghirdetett és azóta többször megerősített gazdasági reform, ebben, a piaci mechanizmus valóságos működése szempontjából alapvető kérdésben, nem jutott előbbre.

Jegyzetek

1. Forrás: Statisztikai Évkönyv 1971. (KSH, 1972) 71. oldal
Statisztikai Évkönyv 1976. (KSH, 1977) 84. oldal
Statisztikai Évkönyv 1981. (KSH, 1982) 72. oldal
Statisztikai Évkönyv 1984. (KSH, 1985) 72. oldal
Magyar Statisztikai Zsebkönyv 1985. (KSH, 1986) 93. oldal
Népgazdasági mérlegek 1975—1982. (KSH, 1984) 14. oldal
A népgazdaság fejlődésének főbb mutatói 1984. (KSH, 1986) 15. oldal
Népszabadság 1986. június 27. 2. oldal
2. Muraközy László: Hazánk költségvetéséről — nemzetközi összehasonlításban. Pénzügyi Szemle, 1985. 10. 745—754. oldal
3. Forrás: Comparative Tax Studies (Szerk.: Cnossen, S.) North Holland Publishing Company. Amsterdam—New York—Oxford. 1983. 32—33. oldal
Government Finance Statistics Yearbook 1983 Kiadó IMF 1984
Népgazdasági mérlegek 1975—1982. (KSH, 1984) 14. oldal
Statisztikai Évkönyv 1981. (KSH, 1982) 72. oldal
Statisztikai Évkönyv 1984. (KSH, 1985) 59—66. oldal
4. Statisztikai Évkönyv 1981. (KSH, 1982) 78. oldal
5. Forrás: A népgazdaság fejlődésének főbb mutatói 1984. (KSH, 1986) 46—49. oldal